

Türk Hukukunda İhtarnamele: Çözüm mü? Daha Fazla Sorun mu?

Türk kanunları uyarınca, dava açmadan evvel ihtarname göndermek, patent haklarının kullanılabilmesi için bir önkoşul teşkil etmemektedir. Bununla birlikte, ihtarname göndermenin, ihtilafları çözmek için uygun maliyetli ve en hızlı yol olduğu düşünüldüğünde; patent sahipleri, haklarını ihlal ettiklerini tespit ettikleri taraflara ihtarname göndermeyi tercih edebilmektedirler.

2014 yılında, global bir ilaç firması, jenerik bir ilaç şirketi aleyhine patent tecavüzü davası açarak fikri ve sınai haklar hukuk mahkemesinden ilgili delilleri, yani jenerik ilaç şirketinin ilacı için Sağlık Bakanlığı'na sunmuş olduğu ruhsat dosyasının ilgili kısımlarının celp edilip incelenmesini ve tecavüzün tespit edilmesi halinde, tecavüzün men'ini ve ref'ini talep etmiştir. Davayı açmadan evvel patent sahibi, patent tecavüzünün değerlendirilmesi için jenerik ilaç şirketinden, ürününün ilgili özelliklerini kendisiyle paylaşmasını ve patent tecavüzü durumunun olup olmadığının aydınlatılmasını isteyen bir ihtarname göndermiştir. Jenerik ilaç şirketi, bu talebe olumsuz yaklaşmış; bunun üzerine patent sahibi, fikri ve sınai haklar hukuk mahkemesine başvurmuştur. Mahkemece atanan bilirkişi heyetinin jenerik ürüne ait ruhsat dosyalarını inceleyip patent haklarının ihlal edilmediği yönünde görüş bildirmesi üzerine jenerik ilaç şirketi aleyhine açılan patent tecavüzü davası reddedilmiştir.

Patent ihlali davası görülmekte iken patent sahibi, yalnızca devam eden dava hakkında bilgi vermek amacıyla patent haklarını ihlal etmesi muhtemel ürünlerin üreticisi olan dava dışı şirkete de bilgi amaçlı bir ihtarname göndermiştir. Mütecaviz ürünlerin imalatı da patent tecavüzü teşkil ettiği için patent sahibi, patentinin koruma kapsamını ve neden patent tecavüzü riski bulunabileceğini açıklamıştır. Patent sahibi, jenerik ilaç şirketi aleyhine açılan ve görülmekte olan patent davasına atıfta bulunduktan sonra dava dışı üretici firmadan yalnızca "patent haklarına riayet etmesini" istemiştir. Üretici firmanın tehdit edilmemiş olduğunun ve ilgili ihtarnamede, patent haklarının ihlal edilmesi durumunda dava açılabileceğinin belirtilmemiş olduğunun altını çizmek önem arz etmektedir. Ek olarak, üretici firmadan üretim faaliyetlerini sonlandırması veya patent haklarını ihlal etmesi muhtemel ürünlere ilişkin başkaca bir aksiyon alması da istenmemiştir.

İhtarnamenin keşide edilmesinin ardından üretici firma, davalı jenerik ilaç şirketi ile iletişime geçmiş ve patent sahibinin haklarının ihlal edilmediğini kanıtlayan bilgileri paylaşmasını talep etmiştir. Ancak jenerik ilaç şirketi, üretici firmaya cevap vermemiştir. Bu nedenle üretici firma, üretim faaliyetlerini askıya almıştır.

Tecavüz davasının sonuçlanmasının ardından, jenerik ilaç şirketi asliye ticaret mahkemesi nezdinde haksız rekabet davası açarak, patent sahibi firmanın aynı zamanda üretici firmanın müşterilerinden biri olması sebebiyle, patent sahibi tarafından gönderilen ihtarname nedeniyle üretici firmanın üretim faaliyetlerine son verdiği ve patent sahibinin, üretici firmanın kendisiyle çalışmamaya karar vermesine dolaylı olarak neden olduğu iddiasıyla patent sahibinden maddi ve manevi tazminat talep etmiştir.

Patent sahibi savunma dilekçesinde, dava dışı üreticiye gönderilen ihtarnamenin uygun ve objektif bir üslupla kaleme alındığını ifade etmiştir. İhtarnamenin gönderim amacının, herhangi bir tehdit söz konusu olmaksızın, üretici firmanın, ilgili patent haklarından, patent ihlali riskinden ve devam etmekte olan davadan haberdar edilmesiyle sınırlı olduğu belirtilmiştir. Daha da önemlisi, jenerik ilaç şirketinin, talep edildiğinde, ürününün, tespit edilen mütecaviz özellikleri hakkında bilgi vermeyi reddederek, patent sahibini bir tecavüz davası açmaya yöneltmiş olduğu ve olası patent tecavüzü konusunda patent sahibine herhangi bir bilgi verilmediği için, üretici firmanın jenerik ürünlerin imalatını sonlandırmasına da bizzat jenerik ilaç şirketinin neden olduğu belirtilmiştir.

Avrupa Mahkemeleri'nin içtihatlarına atıfta bulunan patent sahibi, anılan dava kapsamında, ilgili ihtarnameyi gönderirken üslup, muhataplar ve tebliğ tarihi bakımından ihmalkâr davranmadığını açıklamıştır. Patent sahibi, ihtarnamede, muhataplar aleyhine bir davanın açılacağına ima eden bir tehdit unsurunun bulunması halinde bile, ihtarnamenin içeriği doğru olmak kaydıyla, bu durumun dahi haksız rekabet davalarına dayanak oluşturamayacağı yönündeki Madrid Mahkemesi içtihatlarını vurgulamıştır.

Haksız rekabet davasını gören Ticaret Mahkemesi sunulan delilleri incelemiş ve ihtarnamenin içeriğinin gerçekleri yansıttığını ve ihtarnamenin gönderim tarihi itibarıyla, jenerik ilaç şirketinin, patenti ihlal edip etmediğinin bilinmemekte olduğunu tespit etmiştir. Mahkeme, ihtarnamenin içeriği ve üslubunun uygun

olduğu ve jenerik ilaç şirketinin üretici firmaya ihlal teşkil etmeyen faaliyetleri hakkında hiçbir bilgi vermediği ve bu nedenle üretici firmanın davanın sonucunu beklemek üzere üretim faaliyetlerini askıya aldığı sonucuna varmıştır.

Buna rağmen, son derece şaşkıncu ve bu tespitler ile çelişkili bir şekilde Mahkeme, patent sahibi tarafından üretici firmanın patent ihlali olduğuna inandırıldığına ve bu nedenle, patent sahibi şirketin, kanunlara aykırı hareket ederek üretici firmanın jenerik ürünlerin imalatını durdurmasına neden olduğuna kanaat getirmiştir. Sonuç olarak, patent sahibi, üretici firmayı devam eden davadan haberdar ederek dürüstlük kuralına aykırı hareket etmiş addedilmiştir.

Bu nedenle Mahkeme, üretici firmaya ihtarname gönderilmesinin haksız rekabet teşkil ettiğine ve jenerik ilaç şirketinin uğradığı manevi zararların tazmin edilmesi gerektiğine karar vermiştir. Jenerik ilaç şirketinin maddi tazminat talebi, somutlaştırılmadığı ve kanıtlanmadığı gerekçesiyle Mahkemeye reddedilmiştir.

Somut olayda patent haklarını hangi gerekçelerle ihlal etmediğini üretici firmaya bildirmemiş olan taraf, jenerik ilaç şirketi olduğu için, Ticaret Mahkemesi tarafından verilen kararın oldukça tartışmalı olduğu ve bu durumun, üretici firma tarafından, jenerik ilaç şirketinin hukuka aykırı bir eylem gerçekleştiriyor olabileceğine inanmasına neden olduğu görülmektedir. Kanaatimizce patent sahibinin, patent ihlali davası açtığı ve ilgili üçüncü tarafları bu davadan haberdar ettiği gerekçesiyle jenerik ilaç şirketi aleyhinde itibar zedeleyici bir ortam yaratmakla suçlanması hatalıdır. Zira patent sahibinin, patent hakkının ihlal edilip edilmediğini aydınlatmak için dava açmaktan başka bir seçeneği bulunmamaktadır. Ayrıca, mahkemenin hatalı tespitinin aksine, jenerik ürünün ruhsat dosyasında açıklanan özellikleri yalnızca jenerik ilaç şirketi tarafından bilinebileceği için patent sahibinin ihlalin gerçekleşmediğini "biliyor olması gerektiği" söylenemez.

Ticaret Mahkemesi tarafından verilen karar, her iki tarafça Bölge Adliye Mahkemesi nezdinde istinaf başvurusuna konu edilmiştir ve istinaf süreci devam etmektedir.